

ДОПОВІДЬ

«Про підсумки наукової діяльності в університеті у 2021 році та завдання щодо підвищення її ефективності»

проректора з наукової роботи Г. М. Васильчука
на Вченій раді Запорізького національного університету
22 лютого 2022 р.

1. НАУКОВА ІНФРАСТРУКТУРА ЗНУ

Розвиток наукових досліджень, посилення ролі інноваційного складника у діяльності ЗНУ та його інтеграції до європейського і світового освітнього простору є складовою стратегічної мети університету.

Результати досліджень науковців університету є важливим інструментом розвитку міжнародного наукового та науково-технічного співробітництва із закордонними вишами, науковими установами та підприємствами.

Науково-дослідна робота в університеті проводиться кафедрами як основними науковими підрозділами університету, науковими школами, науково-дослідними центрами та лабораторіями. В 2021 році в університеті функціонувало 68 кафедр, чисельність штатних науково-педагогічних працівників становила 633 особи, наукових штатних працівників -16 осіб

Назва показника	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Чисельність штатних НПП, усього	710	665	633
з них – доктори наук	120	133	136
– кандидати наук	502	455	431

Сьогодні в університеті сформувалися і плідно працюють **19** наукових шкіл, під керівництво провідних вчених.

В поточному році, відповідно до Положення про наукові школи Запорізького національного університету відбудеться атестація Наукових шкіл, які були створені у 2017 році.

Реєстр наукових шкіл Запорізького національного університету

№	Науковий керівник	Назва наукової школи	Рішення вченої ради
1	Лях В.О.	Генетика та селекція рослин	Протокол № 8 від 28.02.2017 р.
2	Омельянчик Л.О.	Біоорганічна хімія.	Протокол № 8 від 28.02.2017 р.
3	Череп А.В.	Ефективність діяльності суб'єктів господарювання, регіонів та держави.	Протокол № 8 від 28.02.2017 р.
4	Мільчев В.І.	Наукова школа професора Бойка А.В. «Історія Південної (Степової) України»	Протокол № 9 від 28.03.2017 р.
5	Лепський М.А.	Наукова школа професора Воловика В.І. Соціальна філософія.	Протокол №9 від 28.03.2017 р.
6	Білоусенко П.І.	Історичний словотвір української мови.	Протокол № 10 від 25.04.2017 р.
7	Зацний Ю.А.	Соціолінгвістика і неологія англійської мови.	Протокол № 9 від 28.03.2017 р.
8	Коломоєць Т.О. Колпаков В.К.	Інституціональна парадигма та функціональність адміністративного права і процесу.	Протокол № 9 від 28.03.2017 р.
9	Пахомова Т.О.	Філологічна освіта: теорія та методика навчання.	Протокол № 9 від 28.03.2017 р.
10	Турченко Ф.Г.	Модерна історія України.	Протокол № 9 від 28.03.2017 р.
11	Гришак В.З.	Аналітико-чисельні та гібридні методи дослідження прикладних задач математичної фізики на основі сучасних комп'ютерних технологій та візуалізації процесів.	Протокол № 10 від 25.04.2017 р.
12	Павленко І.Я.	Наукова школа професора Тихомирова В.М. Літературний процес: проблеми типології і спадкоємності.	Протокол № 10 від 25.04.2017 р.
13	Христіанінова Р.О.	Наукова школа професора Чабаненка В.А. Слов'янські мови в їх історичному розвитку.	Протокол № 10 від 25.04.2017 р.
14	Шевченко В.Ф.	Література й історія.	Протокол № 10 від 25.04.2017 р.
15	Макшишко Н.К. Козін І.В.	Наукова школа професора Перепелиці В.О. Дискретна математика та її застосування в економіко-математичному моделюванні та інформаційних технологіях	Протокол № 13 від 20.06.2017 р.
16	Маліков М.В.	Актуальні проблеми адаптації людини до умов навколишнього середовища	Протокол № 12 від 18.06.2018 р.
17	Воронкова В.Г.	Філософія управління	Протокол № 8 від 26.04.2019 р.
18	Скачков В.О.	Інноваційний розвиток проблем металургії, матеріалознавства, систем управління та машинобудування	Протокол № 8 від 26.04.2019 р.
19	Гіржон В.В.	Структурно-фазовий стан кристалічних, квазікристалічних та аморфних металевих сплавів в умовах нерівноважної кристалізації	Протокол № 4 від 26.11.2019 р.

До наукової інфраструктури університету входить **8** навчально-науково-виробничих центрів: «Металспецпроект», «Екологія», «СТРУКТУРА», Український міжуніверситетський навчально-науковий шекспірівський центр, центр промислової екології, науково-консультаційний центр юридичної лінгвістики та центр спортивного права; центр наукової роботи студентів; **1**

науково-тематична група з актуальних проблем суспільно-гуманітарних наук і **20** навчально-науково-дослідних лабораторій, у тому числі **3** – у складі центрів.

Наукова діяльність факультетів, наукових центрів та лабораторій у 2021 році була спрямована на подальші наукові розробки та дослідження, виконання госпдоговорів та науково-дослідних робіт за рахунок коштів державного бюджету, а також участі у проєктах міжнародного співробітництва.

Навчально-науково-виробничий центр «Металспецпроект», начальник Центру д-р. тех. наук, проф. Міщенко В.Г. (у складі якого функціонують **лабораторія паралельних та розподілених обчислень і лабораторія новітніх технологій**) у 2021 році продовжив роботу над концепцією створення державно-громадського об'єднання «Укртехнології», яке б дозволило поєднати зусилля металургійних підприємств, наукових установ та наукових підрозділів вищих навчальних закладів у розробці нових матеріалів.

Досліджено структурну залежність від параметрів деформації в сталях 10ХФТБч і 10ХМ. Дослідження режиму хіміко-термічної обробки дає змогу отримати необхідний структурний стан, що дозволяє збільшити фізико-механічні властивості матеріалу, в особливості – зносостійкість.

Алгоритмізовано процес моделювання позитивних динамічних систем та процес прийняття рішень на основі методів системного аналізу. Здійснено розрахунок статичного деформування циліндричних об'єктів. Автоматизовано процес математичного моделювання та розв'язання оптимізаційних задач планування. Виконується **1** кандидатська дисертація.

За результатами конкурсу наукових проєктів, фінансування яких здійснюється за рахунок коштів загального фонду державного бюджету, НДР «Створення новітніх конструкційних сплавів та композитів авіаційної і космічної техніки» (**наук. керівник Міщенко В.Г., прикладне дослідження**) увійшла до переліку проєктів переможців, фінансування яких заплановано на 2022-2023 рр.

На базі **навчально-науково центру «Екологія», начальник Центру Вовченко В.Ю.** (у складі якого функціонує **лабораторія біоресурсів**

навколишнього природного середовища) за звітний період було виконано 7 госпдоговорів на загальну суму **132,0 тис. грн.** За результатами досліджень підготовлено **5 звітів** щодо стану видів флори, їх угруповань та взаємозв'язків між ними на території, що зазнає впливу при реалізації планової діяльності ТОВ «Наукове підприємство «Експертний центр» м. Київ, ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Агропроект Україна» м. Київ, ТОВ «Птахокомплекс «Дніпровський» Дніпропетровської області; надано **2** наукові рекомендації щодо придатності досліджених водойм для господарського використання на АРК «Придунайська нива» Одеської області та ефективності біогумусу після фізико-механічної обробки та відновлення родючості ґрунту в діяльності ТОВ «ЛІГА СОЛАР» м. Запоріжжя.

Українським міжуніверситетським навчально-науковим **«Шекспірівським центром»** (начальник Центру проф. Торкут Н.М.) було організовано та проведено «ХІ Всеукраїнський конкурс студентських дослідницьких і креативних проєктів ім. В. Кейса», в якому взяли участь 72 учасника з 21 університетів України.

Реалізовано Міжнародний проєкт **«Дні Шекспіра в Україні 2021»**, до якого залучено понад 30 фахівців із 10 університетів України. Проведено Всеукраїнську наукову конференцію **«Ренесансно-барокові читання»** (спільно з Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України та Класичним приватним університетом), до якої долучилися ренесансознавці з Болгарії, Франції, Чорногорії; VI Міжнародну науково-практичну конференцію **«Великий Бард в контексті пандемії: William Shakespeare and/as Medicine»**, в якій взяли участь понад 70 учасників з 9 країн світу. Виконуються 5 кандидатських дисертацій.

Результатами діяльності **Центру промислової екології** (керівник Центру канд. техн. наук, професор Кожемякін Г.Б.) було надання наукових послуг фахівцям підприємств, організацій і медичних установ з питань радіаційної безпеки при поводженні з джерелами іонізуючого випромінювання, контролю вибухобезпеки металобрухту, радіаційної безпеки при контролі

металу та металобрухту. Обсяг надходжень від надання наукових послуг у 2021 році становив **315,66 тис. грн.**

Науково-консультаційний центр «Юридичної лінгвістики» (керівник Центру канд. філол. наук, доц. Мацегора І.Л.) співпрацював з Управлінням Служби безпеки України в Запорізькій області щодо тлумачення спірних питань; забезпечував переклад (російсько-український, українсько-російський) ділової та юридичної документації у судових засіданнях м. Запоріжжя; підготував інформацію на запити фізичних осіб щодо тлумачення спірних питань нормативних документів, а також офіційні висновки фахівців у галузі лінгвістики на запити фізичних осіб м. Запоріжжя щодо захисту честі, гідності та ділової репутації. Центром надані науково-технічні послуги на суму **24 тис. грн** щодо соціолінгвістичного дослідження молодіжного мовного середовища в м. Запоріжжя та технічного перекладу.

Навчально-науковим центром «Спортивного права» (керівник Центру канд. юрид. наук, доцент Ткаліч М.О.), який функціонує спільно з Науково-дослідним інститутом приватного права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, за результатами досліджень було видано колективну монографію Спорт і кіберспорт в умовах COVID-19 колізії та правові шляхи вирішення. Взято участь в організації в НУ ОНЮА міжнародної конференції «Спорт в умовах пандемії: цивілістичні проблеми».

Навчально-науковою лабораторією «Дослідження проблем службового права» (зав. лаб. проф. Коломоєць Т. О.) було підготовлено та проведено онлайн-тематичні навчальні курси з питань службового права; започатковано практику організації та проведення тематичних короткострокових семінарів, щорічної регіональної «Школи службового права», «Школи регіональної нормотворчості» в онлайн-режимі. Представниками Лабораторії підготовлено **28 обґрунтувань та пропозицій** щодо удосконалення положень актів чинного законодавства з питань публічної служби, які направлено до профільних комітетів Верховної Ради України,

Національного агентства України з питань державної служби; впроваджено в діяльність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування м. Запоріжжя та Запорізької області **25 положень правового змісту** щодо врегулювання окремих аспектів публічної служби.

Успішно виконуються держбюджетна НДР «Інституціоналізація антикорупційних трансформацій законодавства і практики його застосування у сфері публічно-правових відносин в Україні» (наук. керівник проф. **Коломоєць Т. О.**).

Також у звітному році було **підготовлено проєкт на конкурс молодих вчених**, що фінансується за рахунок коштів загального фонду державного бюджету «Правова формалізація кореляцій антикорупційних доктрини законодавства й практик їхньої реалізації з використанням цифрових технологій». За звітний період захищено **2** докторські, **3** дисертації докторів філософії (PhD) та **2** кандидатські дисертації.

Лабораторією «Науки про Землю» (зав. лаб. проф. Волков В. П.) у 2021 році завершено виконання держбюджетної науково-дослідної роботи «Геопросторова та інфраструктурна перебудова децентралізованих самоврядних соціально-економічних об'єднань багатовекторного розвитку».

У звітному році під керівництвом **проф. Волкова В.П.** було подано та виграно **проєкт Erasmus+** напряму Жан Моне програми Європейського Союзу «European Practices of Agricultural Land Management» («Європейські практики в управлінні землями сільськогосподарського призначення») з фінансуванням у **30 тис. євро**.

Лабораторією археологічних досліджень (зав. лаб. доц. Тощев Г. М.) продовжувались археологічні дослідження на могильнику Мамай-гора. На основі сукупності різних наук (етнографії, археології, антропології, палеозоології та ін.) відтворюються механізми демографічних процесів і взаємовідносини різних груп населення пониззя Дніпра у різні часи. Проведена робота в фондах та архівах м. Запоріжжя, опрацьовані матеріали колекцій різних краєзнавчих музеїв (Кам'янка-Дніпровська Запорізької області).

Діяльність археологічної експедиції у 2021 році висвітлювалася усіма ТВ каналами України. Виконується **1** докторська дисертація.

Проблемна науково-дослідна лабораторія економіки (зав. лаб. проф. Череп А.В.) протягом звітнього періоду підготувала та подала проєкт на конкурс Національного фонду досліджень України «Розв’язання соціально-економічних проблем продовольчої безпеки шляхом інноваційного розвитку сталих систем в агропромисловому комплексі для забезпечення конкурентоспроможності України». Також було підготовлено НДР «Інноваційний розвиток консолідованого бізнесу в умовах цифрової трансформації економіки України та протидії новим викликам корона кризи» для участі у першому етапі конкурсу фундаментальних та прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних розробок) у 2021 році. У звітньому році було подано та виграно **проєкт** Erasmus+ напряму Жан Моне програми Європейського Союзу ««European Humanistic Vision in Human Resource Management» («Європейська гуманістична візія в управлінні людськими ресурсами») з фінансуванням у **30 тис. євро**.

Лабораторією модерної історії України та інноваційних освітніх технологій (зав. лаб. проф. Терно С. О.) взято участь у розробленні **проєкту** Державного стандарту профільної середньої освіти у громадянській та історичній галузі. Видано науково-методичний **посібник** під егідою Координатора проєктів ОБСЄ в Україні: «Етос закладу освіти: як виховати успішну людину?», в якому представлено **методику** формування загальнолюдських та національних цінностей молодого покоління українців.

Проаналізовано стан і проблеми вітчизняного підручникотворення з історії України (кінець 1980-х – 2020 рр.). Розроблено план-проспект інтегрованого шкільного підручника з історії «Україна і світ». Оновлено науково-методичне забезпечення дисциплін «Критичне мислення», «Основи критичного мислення», «Теорія та методика навчання історії», «Сучасні дидактичні засоби навчання».

Взято участь у роботі **3** науково-практичних конференцій та серії стратегічних сесій з розроблення Державного стандарту профільної середньої

освіти: онлайн конференція «Яд Вашем» (м. Єрусалим, Ізраїль); VII Міжнародна науково-практична конференція «Неперервна освіта нового сторіччя: досягнення та перспективи»; Всеукраїнська наукова онлайн-конференція XII Грінченківські читання. Виконується 1 кандидатська дисертація.

Лабораторією клітинної та організмової біотехнології (зав. лаб. доцент. Амінов Р.Ф.) удосконалено вибір мезобіотичних умов і заходів з підтримки біологічного циклу медичної п'явки, червоного каліфорнійського хробака, дафній і лабораторних щурів в умовах біотехнології. Виконано ліцензійний договір щодо гірудології з обсягом фінансування **15 тис. грн.** (у 2021 році отримано **5 тис. грн.**). На госпдоговірній основі надано наукові рекомендації щодо гірудотерапії з обсягом фінансування **3 тис. грн.**

Створено міні-книгу щодо наукових розробок лабораторії для потенційних інвесторів. Взято участь у проєкті Forever green.

Також, під керівництвом **Амінова Р.Ф.** у звітному році було підготовлено та подано проєкт на конкурс наукових робіт та науково-технічних (експериментальних) розробок молодих вчених «Комплекс біологічно активних речовин медичної п'явки як потенційний засіб підвищення резистентної, репродуктивної та регенераційної здатності».

Подано 3 заявки на винахід. Отримано 1 патент на винахід, 1 патент на корисну модель.

Лабораторія біотехнології фізіологічно активних речовин (зав. лаб. доц. Корнет М. М.) продовжувала пошук нових нетоксичних біорегуляторів, дослідження їх фізико-хімічних та біологічних властивостей, впливу на прояв біологічної активності та токсичності. На базі лабораторії у звітному році завершено виконання держбюджетної НДР «Раціональний дизайн S,N-модифікованих амінотіолів як потенційних протирадіаційних засобів».

У звітному році було запропоновано ТОВ «Діагностичний центр «Медлайф-Біо» субстанцію КМ-51, як референс-сполуку при оцінці антиоксидантного потенціалу зразків при реалізації лабораторією науково-дослідних проєктів.

Корнет М.М. отримано грант від фонду DAAD (Research Stays for University Academics and Scientists, 2021) для проведення досліджень в Інституті органічної хімії та високомолекулярної хімії (Дюссельдорф, Німеччина).

Лабораторією етнографічних досліджень (зав. лаб. доц. Білівненко С. М.) зроблено системний аналіз актуальних проблем етнології у вітчизняній і закордонній науці. У Державному архіві Запорізької області проведено евристичну роботу з пошуку матеріалів щодо особливостей розвитку різних етносів Запорізького регіону. Оновлено Каталог музейних пам'яток з історії етнічного розвитку нашого краю та Херсонської, Дніпропетровської областей. Проведено транскрибування матеріалів етнографічних експедицій 2020-2021 рр. Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького, етнографічне опитування обраного респондента; камеральне опрацювання матеріалів із фондів Запорізького відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН, підготовка їх до публікації; оцифрування шляхом комп'ютерного набору книг надходжень Запорізького краєзнавчого музею.

На замовлення Департаменту культури і туризму Запорізької міської ради виконано договір щодо наповнення зведеної бази історико-архівної інформації історії м. Запоріжжя та навколишніх селищ під назвою «Запорізька спадщина» на суму **23,485 тис. грн.**

Захищено **1** дисертацію доктора філософії у галузі історії та виконуються **2** кандидатські дисертації.

Лабораторія історії повсякдення другої половини XX століття (зав. лаб. доц. Грушева Т. В.) продовжувала дослідження щодо розкриття поняття повсякденності в сучасній історичній науці. Установлено, особливості повсякденного життя України другої половини 1940-х – 1991 рр. Описана повсякденність в контексті діяльності музеїв. Особлива увага приділена досвіду використання лабораторії історії повсякдення другої половини XX століття у навчальному процесі у викладанні дисциплін «Музеєзнавство», «Україна в діалозі європейських культур». Матеріали дослідження будуть використані у практичній музеєзнавчій роботі, а також у процесі створення узагальнюючих

праць з історії України другої половини ХХ століття, а також під час розробки нормативних чи спеціальних курсів з історії України, джерелознавства, історії повсякдення та створенні музейних експозицій.

Результати дослідження відображені у **6** наукових публікаціях: з яких **2** – розділи монографії, **1** – стаття у збірнику бази цитування VoS, **1** – підручник та **2** – науково-популярні публікації з професійної тематики. А також взято участь у колективному **грантовому проєкті**.

Лабораторією біохімії та фармакології спорту запропоновано нові методи оцінки та корекції функціонального стану та рівня здоров'я спортсменів різних видів спорту, як початківців, так і майстрів міжнародного класу.

Лабораторією українознавчих студій (зав. лаб. доц. Меркулова О. В.) зроблено опис динаміки афіксальної дериватологічної системи українського іменника від найдавніших часів до сучасності. Продовжується створення електронної бази пам'яток української мови, а також лексикографічних праць, що відображають лексику української мови від праслов'янської мови до сучасності.

В межах співпраці з Південно-східним міжрегіональним управлінням Міністерства юстиції України проведено серію лекцій, присвячених розглядові мовного законодавства України та застосуванню норм оновленого українського правопису.

Члени лабораторії виконують госпдоговірну тему щодо надання освітніх та наукових послуг громадянам та організаціям Запоріжжя й області, а саме: консультування, навчання, прийом заліків від громадян на предмет знання української мови в обсягу розуміння (володіння) українською мовою для прийняття громадянства України. Надані послуги на суму **15 тис. грн.**

Виконується **2** докторські та захищено **2** кандидатські дисертації.

Науково-дослідною лабораторією Промислової електроніки (зав. лаб. доц. Алексієвський Д.Г.) у звітному році було розроблено схему конструкції дезінфікуючого пристрою медичного призначення (на базі генератора озону) Біон-6. Було виготовлено дослідний зразок дезінфікуючого пристрою Біон-6.

Виготовлено обладнання, що призначене для внесення озono-повітряної суміші у водні розчини (контактний блок) для проведення лабораторних досліджень на базі штатної лабораторії КП «Водоканал» (м. Запоріжжя) з метою визначення доз внесення озону у воду р. Дніпро. Розроблено елемент бібліотеки візуально-блочної моделі трифазного інвертора напруги, який планується застосувати в якості схеми блоку живлення для потужного озонатора нового типу. Розроблено вимірювач концентрації озону. Здійснено перевірку працездатності розробленого вимірюючого програмно-апаратного комплексу було перевірено за допомогою комп'ютерного моделювання.

Було проведено лабораторні дослідження на базі лабораторії КП «Водоканал» (м. Запоріжжя), та розглянуто питання щодо спільної науково-дослідної роботи по створенню умов для впровадження елементів озонування у системах водопідготовки м. Запоріжжя. Здійснюється підготовка 1 аспіранта.

Спеціалізованою науково-виробничою лабораторією з матеріалознавства високотемпературних композиційних матеріалів було (зав. лаб. проф. Скачков В.О.) було підготовлено та подано проєкт «Розробка методів і промислової технології легуючих елементів з техногенних відходів для виробництва спеціальних сплавів та порошків подвійного призначення» на участь у конкурсному відборі проєктів наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, які фінансуються за рахунок держбюджету.

Проф. Скачковим В.О. у звітному році укладено угоду з ТОВ «Запорізький ливарно-механічний завод» на виконання НДР «Удосконалення мікроструктури і робочих поверхонь з метою збільшення ресурсу працездатності відливок». Загальний обсяг надходжень за виконання науково-дослідної роботи становитиме **178 тис. грн.** Також продовжено Угоду із ВАТ «Фуцзянь хіангхін» (КНР) на тему «Розробка високоміцних алюмінієвих сплавів 6 серії» за результатами якої у *2020 році було отримано 352,3 тис. грн.* (загальний обсяг від виконаних робіт передбачено на рівні **1 млн грн.**).

Спеціалізована навчальна науково-дослідна лабораторія фізичної та біомедичної електроніки ІННІ ім. Ю.М. Потебні ЗНУ (зав. лаб. проф.

Критська Т.В.) у звітному році налагоджувала співпрацю з потенційними інвесторами з перспективних напрямів роботи лабораторії, можливостей придбання потрібного обладнання щодо лазерної обробки поверхонь живих тканин та неорганічних речовин, а також активації процесу вакуумного напилення метало-нановуглецевих композицій (МНВК) для медичних призначень. Спільно з ПрАТ «Дніпроспецсталь» розпочато дослідження щодо розмірів та хімічного складу МНВК з використанням електронного мікроскопу SUPRA-40WDS.

Здійснюється підготовка 1 дисертаційної роботи.

Навчально-науковою лабораторією структурних досліджень (зав. лаб. проф. Гіржон В.В.) розпочато партнерство в галузі освіти, науки та академічної мобільності та підписано угоду про співпрацю з Ургенцьким державним університетом (Республіка Узбекистан).

Проблемна науково-дослідна лабораторія прикладної математики та механіки (зав. лаб. проф. Грищак В.З.) у звітному році підписала угоду з Державним підприємством «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля» на виконання науково-дослідної роботи «Програмне забезпечення розрахунково-експериментального моделювання руйнівних випробувань конструкцій ракет та ракет-носіїв». Результатом виконання дослідження є науково-технічна продукція, яка складається з програмного забезпечення, розрахункової моделі, науково-технічного звіту з описом методики та технічної документації до програмного забезпечення. Виконання НДР буде здійснюватися у 2022 році та за результатами якого очкуються надходження у розмірі **250 тис. грн.**

Також слід зазначити, що на сьогодні, активно ведеться наукова співпраця Запорізького національного університету з науковими установами Національної академії наук: з Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування НАН України; Науково-дослідним інститутом приватного права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України; Інститутом археології НАН України; Навчально-науковим інститутом менеджменту та психології НАПН України; Інститутом

історії України НАН України; Інститутом української мови НАН України; Інститутом фізіології рослин і генетики НАН України.

У 2021 році в університеті нараховувалось **89** діючих договорів про наукове співробітництво з провідними вищими навчальними закладами, інститутами НАН України і галузевих академій наук, організаціями, підприємствами та установами.

Діючі Договори про наукове співробітництво з провідними закладами вищої освіти, інститутами НАН України і галузевих академій наук, організаціями, підприємствами та установами у 2021р.

Математичний факультет	6
Філологічний факультет	1
Факультет журналістики	-
Факультет іноземної філології	7
Факультет соціології та управління	1
Історичний факультет	1
Економічний факультет	4
Біологічний факультет	24
Юридичний факультет	14
Факультет соціальної педагогіки та психології	-
Факультету фізичного виховання, здоров'я та туризму	1
Факультет менеджменту	2
Інженерний інститут	28
Всього:	89

2. НАУКОВО-ДОСЛІДНІ РОБОТИ (ПОСЛУГИ), ЩО ВИКОНУЮТЬСЯ В МЕЖАХ ОСНОВНОГО РОБОЧОГО ЧАСУ ВИКЛАДАЧІВ (БЕЗ ФІНАНСУВАННЯ) ТА ЗА РАХУНОК КОШТІВ ЗАМОВНИКІВ

Виконання наукових досліджень в Університеті здійснюється на основі затверджених тематичних планів науково-дослідних робіт, що фінансуються за рахунок коштів замовників, коштів державного бюджету та науково-дослідних робіт, які виконуються в межах основного робочого часу викладачів (без фінансування).

У 2021 році науковцями університету виконувалось **44** науково-дослідних роботи в межах основного робочого часу викладачів (з реєстрацією в УкрІНТЕ) до яких було залучено як студентів так і аспірантів вишу.

**Науково-дослідні роботи, які виконуються в межах основного
робочого часу викладачів 2021–2022 рр.**

Факультети ЗНУ	НДР 2021	Наявність		НДР 2022	Наявність	
		Аспірантів	Студентів		Аспірантів	Студентів
Математичний	2	+	+	4	+	+
Філологічний	1	–	+	0	–	–
Журналістики	1	–	–	1	–	–
Іноземної філології	0			0		
Соціології та управління	4	+	–	4	+	–
Історичний	1	+	+	4	+	+
Економічний	8	+	+	8	+	+
Біологічний	5	+	–	5	+	–
Юридичний	2	+	+	2	+	+
Факультет соціальної педагогіки та психології	4	+	–	4	+	–
Фізичного виховання, здоров'я та туризму	1	+	–	3	+	+
Менеджменту	3	–	–	3	–	–
ІННІ ім. Ю.М. Потебні	12	–	–	13	–	–
Всього:	44			51		

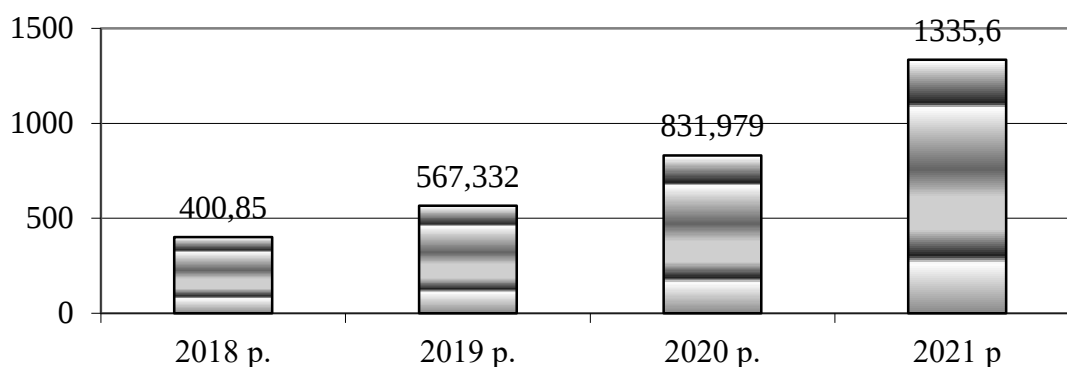
Формульний підхід щодо визначення рівня державного фінансування ЗВО враховує наукову складову, а саме обсяг надходжень до спеціального фонду за результатами наукових та науково-технічних робіт за господарськими договорами та обсяг надходжень до спеціального фонду за результатами наукової та науково-технічної діяльності за проєктами міжнародного співробітництва. У 2021 році запланований обсяг надходжень від укладених госпдоговорів та за результатами науково-дослідної роботи, що виконується за державним замовленням становив **1215,0 тис. грн.**, фактичний обсяг надходжень склав **1335,6 тис. грн.**

**Планові показники та фактичний обсяг надходжень від виконання
наукових та науково-технічних робіт (послуг) за господарськими
договорами у 2021 році**

Факультет	Планові показники надходжень за результатами наукових та науково-технічних робіт за господарськими договорами (тис. грн)	Фактичний обсяг надходжень (тис. грн.)	Відхилення +,-
Інженерний навчально-науковий інститут	930,0	1029,6	+99,6
Біологічний факультет	165,0	254,5	+89,5
Економічний факультет	75,0	-	-75,0

Історичний факультет	23,5	23,5	-
Менеджменту	6,0	15,0	+9,0
Філологічний факультет	13,0	13,0	-
Юридичний факультет	2,5	-	-2,5
Математичний факультет			
ФСУ			
СПП		-	-
Фізичного виховання, здоров'я та туризму		-	-
Факультет іноземної філології		-	-
Факультет журналістики		-	-
Всього	1215,0	1335,6	+120,6

Порівнюючи з 2020 роком обсяг надходжень до спеціального фонду університету збільшився на **503,621 тис. грн.**

Динаміка надходжень від виконання наукових та науково-технічних робіт (послуг) за договорами із замовниками за 2018-2021 рр.

Суттєве збільшення надходжень у 2021 році порівняно з попереднім роком було пов'язано в першу чергу з виконанням науково-технічного проекту за державним замовленням «Розроблення установки для валкової розливки-прокатки порожнистих і суцільних заготовок», науковий керівник **проф. Огінського Й.К.** Загальний обсяг фінансування проекту становить 2 млн 100 тис. грн, із них 600 тис. грн у 2021 р.

Професором **Кожемякіним Г.Б.** від надання наукових послуг фахівцям підприємств, організацій і медичних установ з питань радіаційної безпеки у звітному році отримано **315,660 тис. грн.**

Біологічний факультет за результатами виконання науково-технічних робіт та послуг забезпечив **254,5 тис. грн.** надходжень до спеціального фонду

університету. З яких: професор **Фролов О.К.** – 5,0 тис. грн.; професор **Рильський О.Ф.** – 30,0 тис. грн.; професор **Домніч В.І.** – 155,5 тис. грн.; доцент **Сарабєєв В.Л.** – 16,0 тис. грн.; доцент **Дударєва Г.Ф.** – 15,0 тис. грн.; доцент **Бойка О.А.** – 30,0 тис. грн.; завідувач навчально-наукової лабораторії **Амінов Р.Ф.** – 3,0 тис. грн.

За результатами виконання госпдоговору «Удосконалення мікроструктури і робочих поверхонь з метою збільшення ресурсу працездатності відливок», укладеному з ТОВ «Запорізький ливарно-механічний завод», було отримано **88,92 тис. грн.** (наук. кер. професор **Скачков В.О.**).

У 2021 році госпдоговір з ТОВ «СЯЙВОМЕТ» (наук. кер. **Метеленко Н. Г.**) забезпечив обсяг надходження на рівні **25 тис. грн.**

На замовлення Департаменту культури і туризму Запорізької міської ради було отримано **23,485 тис. грн** від надання науково-технічних послуг щодо наповнення зведеної бази історико-архівної інформації історії м. Запоріжжя та навколишніх селищ під назвою "Запорізька спадщина", науковий керівник НДР проф. **Мільчев В.І.**

15,0 тис. грн. було отримано від надання науково-технічних послуг щодо розробки механізму управління конкурентним потенціалом підприємства в умовах глокалізації, керівник НДР проф. **Бікулов Д.Т.**

13,0 тис. грн. було отримано від науково-технічних послуги з дослідження особливостей функціонування технічних термінів відповідної галузі в українській та російській мовах, науковий керівник **Мацегора І.Л.**

Керівники наукових та науково-технічних робіт (послуг) за договорами із замовниками та обсяги фінансування у 2021 р.

ПІБ керівника НДР	Обсяг надходжень у 2021 р., тис. грн
1	2
<i>Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні</i>	
Скачков В. О., д-р техн. наук, професор	88,9
Кожемякін Г. Б., канд. техн. наук, професор	315,7
Метеленко Н.Г., д-р екон.наук, професор	25,0
Огінський Й.К.,	600,0

д-р техн. наук, снс	
Біологічний факультет	
Рильський О.Ф., д-р біол. наук, професор	30,0
Домніч В. І., д-р біол. наук, професор	155,5
Фролов О. К., д-р мед. наук, професор	5,0
Сарабєєв В.Л., д-р біол. наук, доцент	16,0
Бойка О.А., канд. біол. наук, доц.	30,0
Дударєва Г. Ф., канд. с.-г. наук, доцент	15,0
Амінов Р.Ф., канд. біол. наук	3,0
Факультет менеджменту	
Бікулов Д.Т., д-р наук з держ. упр., проф.	15,0
Історичний факультет	
Мільчев В.І., д-р іст. наук, професор	23,5
Філологічний факультет	
Мацегора І. Л., канд. філ. наук, доцент	13,0

Структура та динаміка надходжень за договорами із замовниками 2019-2021 рр., тис. грн

Факультет/Інститут	2019 р	2020 р.	2021 р.	Всього за 2019-2021 рр.
ІННІ ім. Ю.М. Потебні	345,732	580,86	1029,6	1956,19
Біологічний факультет	103,6	122,7	254,5	480,8
Історичний факультет	100,0	-	23,5	123,5
Менеджменту	-	49,839	15,0	64,839
ФСУ	-	45,08	-	45,08
Економічний факультет	12,0	15,0	-	27
Філологічний факультет		11,0	13,0	24
Математичний факультет		7,5		7,5
Юридичний факультет	6,0	-	-	6
СПП	-	-	-	-
Факультету фізичного виховання, здоров'я та туризму	-	-	-	-
Факультет іноземної філології	-	-	-	-
Факультет журналістики	-	-	-	-
Всього	567,332	831,979	1335,6	2734,91

3. НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗА ПРОЄКТАМИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Міжнародне співробітництво університету направлене на співпрацю із закладами освіти, установами, консульствами, бізнес-структурами, громадськими організаціями країн-партнерів.

У 2021 р. було налагоджене співробітництво у науковій та освітній сферах із закладами вищої освіти Білорусі, Болгарією, Індонезією, Казахстаном, Туреччиною, Узбекистаном. Були підписані договори про співпрацю з Технічним університетом – Варна, Ургенчським державним університетом, Білоруською державною сільськогосподарською академією, Necmettin Erbakan University, університетом Сулеймана Деміреля, технологічним університетом STEKOM, університетом Туран-Астана, Далянським університетом іноземних мов. ЗНУ продовжив термін дії угоди із Анхойським педагогічним університетом (КНР), перепідписав Договір про спільне створення Школи Конфуція між АПУ та ЗНУ. ЗНУ став партнером Балтійської університетської програми.

Протягом 2021 року університет був задіяний у міжнародних грантових проєктах: проєкти за фінансової підтримки фонду ЄС у межах програми Erasmus+ Jean Monnet Action (6 проєктів) та Erasmus+ KA2 (2 проєкти); «Україна-Норвегія»; «Зміцнення міжсекторальної співпраці для соціальної згуртованості (SC3)» Британської Ради; проєкт Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE); «Медіаграмотність: застосовувати не можна відмовитись» у рамках Міжнародного проєкту «Вивчай та розрізняй: інформаційна грамотність» Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів в Україні (IREX in Ukraine; «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» за підтримки Американських Рад з міжнародної освіти; «Афлатот» з покращення роботи щодо підвищення рівня соціальних прав та фінансової освіти відповідно до Меморандуму про співпрацю між Міністерством освіти і науки України та міжнародною фундацією «Aflatoun International»

(Нідерланди); проєкт із розроблення та впровадження модулів «Навчання через гру»; «Фінська підтримка реформи української школи» («Навчаємось разом»); «Зміцнення психічного здоров'я у студентів, які перебувають у соціальній ізоляції під час пандемії» Програма Британської Ради «Активні Громадяни»; спільний китайсько-український науково-дослідний проєкт кольорових металів із підприємством «Фуцзянь Xiangxin» (КНР); «Зміцнення ресурсів для сталого розвитку приймаючих громад на сході України» GIZ за підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва та ін.

Проєктами-переможцями 2021 року з фінансуванням по 30 тис. євро кожний стали такі проєкти:

1) «European Practices of Agricultural Land Management» («Європейські практики в управлінні землями сільськогосподарського призначення»). Координатор В.П. Волков.

2) «European Humanistic Vision in Human Resource Management» («Європейська гуманістична візія в управлінні людськими ресурсами»). координаторка Ю. Калюжна.

Завдяки спільним зусиллям адміністрації університету та за рахунок коштів грантових програм у 2021 р. введено в експлуатацію сучасні мультимедійні аудиторії в 1 корпусі (ауд. 33) і 2 корпусі (ауд. 414, 420 і 421).

Наукова складова в міжнародних проєктах (об'єкти авторського права, наукові публікації) становили **280,425 тис. грн.**

**Обсяги надходжень за проєктами міжнародного співробітництва
за програмою Еразмус+, напрями Жана Моне та K2
у 2021 р.**

ПІБ координатора гранту	Назва грантового проєкту	Період виконання	Загальний обсяг фінансування, іноземна валюта	Обсяг надходь- жень у 2021 р. (тис. грн)	Наукова складова (тис. грн)
1	2	3	4	5	
Меняйло В.І.	«Європейська проектна культура», напряма Жана Моне	2017-2020	27840 €	279,374	164,277
Черкасов С.С.	«Європейські цінності у художніх текстах»	2018-2021	29400 €	377,167	99,176
Макаренков	«Європейська	2019-2022	18480 €	242,454	15,300

О.Л.	конвергенція правових, економічних та культурологічних основ попередження корупції», напрям Жана Моне				
Павленко І.О.	«Адаптація кращих практик європейської політики історичної пам'яті до потреб українського суспільства»	2020-2022	29400 €	182,523	
Сірінюк-Долгарьова К.Г.	«Європейські цінності й стандарти у галузі медіа для незалежної журналістики у добу пост-правди»	2020-2022	29400 €	195,857	
Сірінюк-Долгарьова К.Г.	Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм	2018-2022	42637,5 €	69,399	
Запольских С.П. Васильчук Г.М.	«Розвиток потенціалу підготовки учителів іноземної мови як шлях до впровадження багатомовної освіти та європейської інтеграції України»	2020-2022	68527,04€	356,344	
Венгерська Н.С.	«Диверсифікація сільського туризму через збалансованість та креативність: поширення європейського досвіду в Україні»	2020-2023	23688 €	424,815	1,672
Всього				2127,933	<u>280,425</u>

4. ВИКОНАННЯ НДР ЗА РАХУНОК КОШТІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Упродовж 2021 року в університеті виконувалось **6** держбюджетних науково-дослідних робіт (**4** НДР молодих вчених, та **2** НДР за основним конкурсом). Обсяг фінансування у звітному році становив **3705,491 тис. грн.**

Науково-дослідні роботи та обсяги їх фінансування за загальним фондом держбюджету у 2021 р.

ПІБ керівника НДР	Назва НДР	Період виконання НДР, роки	Загальний обсяг фінансування, тис грн.	Обсяг фінансування у 2021 році, тис грн
1	2	3	4	5
Проекти молодих вчених				
Буренков В.М.	Пропаганда та суспільна свідомість на Півдні та Сході України (1930-і рр. – початок ХХІ ст.)	2019-2021 рр.	1291,916	484,949
Корнет М. М.	Раціональний дизайн S,N-модифікованих амінотіолів як потенційних протирадіаційних засобів	2019-2021 рр.	1413,826	601,651
Федчишин Д.В.	Правове забезпечення продовольчої безпеки та раціонального землекористування при здійсненні органічного виробництва на шляху євроінтеграції	2020-2022 рр.	2316,127	758,409
Хорішко Л.С.	Стратегічні комунікації як інструмент реалізації національних інтересів держави: український та закордонний досвід	2021-2023 рр.	2926,684	899,230
Проекти за основним конкурсом				
Горошкова Л. А.	Геопросторова та інфраструктурна перебудова децентралізованих самоврядних соціально-економічних об'єднань багатовекторного розвитку	2019-2021 рр.	1678,455	549,559
Коломoeць Т.О.	Інституціоналізація антикорупційних трансформацій законодавства і практики його застосування у сфері публічно-правових відносин України	2020-2022 рр.	1171,659	411,693
Всього				3705,491

У звітному році завершено виконання ЗНДР:

- 2 НДР колективами молодих вчених історичного (наук. кер. канд. іст. наук Буренков В.М.) та біологічного (наук. кер. канд. біол. наук Корнет М.М.) факультетів.

- **1 держбюджетна НДР за основним конкурсом (наук. кер. д-р екон. наук Горошкова Л.А.).**

Колективом молодих вчених за результатами НДР **«Пропаганда та суспільна свідомість на Півдні та Сході України (1930-і рр. – початок ХХІ ст.)» (наук. кер. канд. іст. наук Буренков В. М.)** створено цілісну концепцію трансформації суспільної свідомості населення Півдня та Сходу України від завершення переходу до індустріального суспільства в 30-і рр. ХХ століття до сучасної російсько-української війни. Проаналізовано специфіку переходу від аграрного до індустріального суспільства на Півдні та Сході України.

Основним науковим здобутком НДР є узагальнююча концепція змін у суспільній свідомості населення Півдня та Сходу України під впливом політичної пропаганди від форсованого переходу до індустріального суспільства в 1930-х рр. та до сучасної російсько-української війни.

Концепція була оприлюднена в такій інтелектуальній продукції: **1** монографії українською мовою; **1** колективній монографії англійською мовою; **2** розділах у колективній монографії, **2** збірниках джерел зі свідченнями очевидців війни на Сході України; **25** статтях у виданнях, що входять до наукометричних баз даних Index Copernicus, Web of Science, Scopus; **6** публікаціях науково-популярного характеру в засобах масової інформації.

Учасниками НДР було підготовлено та захищено **3** дисертації на здобуття ступеню кандидата та доктора філософії в галузі історії. Взято участь у **25** всеукраїнських та зарубіжних наукових конференціях. Отримано **1** свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір.

Зокрема, за результатами 2021 року, опубліковано **1** монографію українською мовою, **1** колективну монографію англійською мовою, **2** розділи у колективній монографії, **6** статей у фахових виданнях, **4** матеріали наукових конференцій. Взято участь у **4** конференціях міжнародного та всеукраїнського рівня, отримано **1** свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір. Захищено **2** кваліфікаційні роботи магістрів, **1** кандидатську дисертацію та

2 дисертації Phd в галузі історії. Результати роботи використано Департаментом культури, туризму, національностей та релігій Запорізької обласної державної адміністрації та Департаментом культури і туризму Запорізької міської ради.

Колективом молодих вчених за результатами НДР **«Рациональний дизайн S, N-модифікованих амінотіолів як потенційних протирадіаційних засобів» (наук. кер. канд. біол. наук Корнет М. М.)** у форматі *in vivo*, отримані результати оцінки радіопротекторної активності *hit-compounds* на моделі гострого радіаційного ураження при ікс-випромінюванні у діапазоні доз LD_{10/30} – LD_{85-90/30}. Установлено радіопротекторну активність сполуки-лідера, яка зростає пропорційно дозі ікс-випромінювання та за величиною фактору зменшення дози дорівнює при LD_{84/30} – 1,82, визначено зростання інтегрального показника виживаності. Виявлено гематопротекторну активність цієї сполуки у дозі 150 мг/кг при одноразовому введенні, яка проявлялася у зниженні радіаційно-індукованого апоптозу клітин у кістковому мозку, попередженні «первинного» спустошення кісткового мозку та збереженні всіх ростків кровотворення за показниками рівню еритроцитів, лейкоцитів і тромбоцитів у крові після ікс-випромінювання. Максимальна ефективність визначалася при LD_{87/30}. Установлені радіозахисні властивості цієї сполуки, які реалізувалися у відсутності ранньої радіаційної загибелі, нормалізації ферментної системи сироватки крові та підтримки морфоструктури внутрішніх органів тварин при гострому радіаційному синдромі. Сполука має потенціал перевершити прототип – цистеамін (перший відкритий радіопротектор) за антиоксидантною активністю, яка є основою одного з механізмів радіопротекторної дії.

За результатами роботи опубліковано **3** монографії англійською мовою та **1** україномовну монографію, **8** статей, з яких 4 входить до наукометричної бази даних Scopus, 5 навчально-методичних матеріалів; **24** матеріали конференції, отримано 1 патент на винахід та подано 2 заявки на корисні моделі; захищено 14 магістерських робіт, укладено 2 договори про співпрацю з ДНУ НТК «Інститут монокристалів» НАН та ДУ "Інститут медичної радіології імені

С.П. Григор'єва НАМНУ та 1 угоду про продовження дослідження в Дюссельдорфському університеті (м. Дюссельдорф, Німеччина).

Зокрема, за результатами звітної року, опубліковано 1 закордонну монографію та 1 україномовну монографію, 2 статті, з яких одна входить до наукометричної бази даних Scopus, науковий доробок представлено на 4 конференціях, отримано 1 патент на винахід та подано 2 заявки на корисні моделі, укладено 2 договори про співпрацю та 1 угоду про продовження дослідження. Результати роботи впроваджено у ТОВ «Діагностичного центру «Медлайф-Біо», Хортицьку національну академію.

За основним конкурсом за результатами НДР **«Геопросторова та інфраструктурна перебудова децентралізованих самоврядних соціально-економічних об'єднань багатовекторного розвитку під керівництвом д-ра екон. наук Горошкової Л. А.** Розроблені методичні засади і пропозиції щодо акумулювання ресурсів з метою їхнього раціонального спільного використання; визначені інфраструктурні об'єкти для співробітництва територіальних громад і розвитку територій у сферах спільних інтересів згідно з перспективними планами розвитку соціально-економічних об'єднань; надані пропозиції та обґрунтування утворення спільного органу управління для виконання повноважень щодо екологічної безпеки в межах ОТГ.

Розроблений прогноз розвитку соціально-економічних об'єднань на базі моделі взаємодії органів самоврядування та самоорганізації населення; розроблена методика розрахунків впливу людських ресурсів на темпи і якість розвитку самоврядних територіальних об'єднань; сформовані рекомендації щодо розвитку та регулювання ресурсного потенціалу природних і біотехнологічних об'єктів; запропоновані механізми синхронізації реформування територіальної організації та адміністративно-територіального устрою; сформовані пропозиції до соціально-економічного розвитку територій під керівництвом центрів управління; розроблена комп'ютерна програма територіальної організації самоврядних соціально-економічних об'єднань низового та субрегіонального рівня; розроблені науково-практичні заходи і

засади управління є новою моделлю геопросторової та інфраструктурної перебудови децентралізованих самоврядних соціально-економічних об'єднань багатовекторного розвитку з використанням системно-синергетичного підходу.

Розроблені заходи мають практичну цінність, оскільки направлені на створення умов ефективного використання інфраструктури децентралізованих самоврядних соціально-економічних об'єднань багатовекторного розвитку, подолання неспроможності активізувати економічну діяльність та життєдіяльність громад.

За результатами виконання НДР було опубліковано **28** статей, з яких **14** статей у журналах, що входять до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, та **13** статей у журналах, що включені до переліку наукових фахових видань України та **1** стаття у закордонному виданні; взято участь у роботі **24** конференцій, у т. ч. **3**, що входять до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science; оновлено **2** спецкурси. Отримано **1** патент та **1** свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір; захищено **1** докторську та **1** кандидатську дисертацію; опубліковано **1** навчальний посібник, **2** монографії (розділ у монографії) мовами ЄС у ЄС, **1** розділ монографії; опубліковано **3** монографії (розділи у монографіях), рекомендованих Вченою радою університету.

За результатами III етапу НДР захищено **1** кандидатську дисертацію, опубліковано **3** монографії (розділи у монографіях), **1** монографію мовами ЄС у ЄС, **8** статей, з них **4** статті у журналах, що входять до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, взято участь у роботі **5** конференцій, з яких **2** конференцій входять до наукометричних баз даних Scopus; отримано **1** свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір.

У 2022 році продовжується виконання 3 держбюджетних робіт (2 НДР молодих вчених та 1 НДР за основним конкурсом).

Колективом молодих вчених за результатами НДР **«Правове забезпечення продовольчої безпеки та раціонального землекористування при здійсненні органічного виробництва на шляху євроінтеграції»** під керівництвом д-ра юрид. наук Федчишина Д. В. запропонована авторська

дефініція правової конструкції «грунтоохоронні обмеження у використанні земель». Обґрунтовано необхідність розроблення і прийняття цільової програми «Впровадження біологічної системи землеробства на території області до 2030 р.», затвердження Кодексу сумлінного землекористувача з метою створення сприятливих умов для розвитку виробництва органічної сільськогосподарської продукції в областях, розроблення Концепцію розвитку органічного сільського господарства.

Запропоновано позитивний досвід законодавчого врегулювання питання державної підтримки органічного виробництва у ЄС перейняти й в українському законодавстві. Корисними для України можуть моделі США, Данії, Великобританії та Італії в сфері поставки органічного продовольства в державні установи, а також приклад з Китаю, який запровадив 2 системи сертифікації: одну – для експорту, другу – для внутрішнього споживання органічної продукції. З'ясовано, що екологізація систем землекористування потенційно можлива тільки шляхом створення спеціалізованих сільськогосподарських організацій. Для розширення експортного потенціалу України, а також для зміцнення її іміджу як постачальника високоякісної органічної продукції на світовому рівні необхідним є проведення державної політики, спрямованої: зокрема, на подальшу адаптацію законодавства України до вимог ЄС у галузі виробництва органічної продукції, на забезпечення належної державної підтримки її виробників; та на зупинення подальшого погіршення якісного стану земель сільськогосподарського призначення і на відновлення їх родючості. Така державна політика дозволить збільшити обсяги виробництва сертифікованої органічної продукції і зміцнить імідж України на світовому рівні.

Результати використані під час підготовки дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Опубліковано 35 праць, з них: 7 статей у журналах, що входять до наукометричних баз Web of Science Core Collection та Index Copernicus; 2 статті у журналах, що входять до переліку фахових видань України; 1 дисертаційна робота на здобуття наукового ступеня

доктора юридичних наук; 15 тез доповідей на науково-практичних конференціях; захищено 10 студентських проєктів.

Апробація та узагальнення результатів двох етапів наукових досліджень відбулися також шляхом проведення науково-практичної конференції «Органічне виробництво: право і бізнес» (м. Запоріжжя, 17 червня 2021 р.). Результати апробовані під час співробітництва з Grassroots Institute (Montreal, Canada) у проєкті Summer Field School on «Mountain ecosystems and resource management» (Technical Sessions Group-8: Organic Farming).

Результати впроваджено у діяльність ТОВ «НВП СОРТСТАНЦІЯ», селянського (фермерського) господарства «Циліорик»; постійної комісії з питань агропромислового комплексу та сільськогосподарського виробництва Запорізької районної ради.

У 2021 році розпочато виконання НДР **«Стратегічні комунікації як інструмент реалізації національних інтересів держави: український та закордонний досвід»** під керівництвом д-ра політ. наук Хорішко Л. С. та д-ра іст. наук Каганова Ю. О. проаналізовано етимологію понять «стратегія» та «комунікація». Констатовано, що стратегічні комунікації є ефективним інструментом політичної діяльності, що сприяє формуванню публіцитного капіталу, довгострокового партнерського співробітництва та колективної відповідальності у реагуванні на глобальні виклики сучасності. Конкретизовано сутнісні характеристики стратегічного наративу як сукупності суспільно значущих національних цінностей, що впливають на формування та закріплення у масовій свідомості внутрішньої та зовнішньої громадськості образу держави та ключових стратегій державного розвитку. Систематизовано наукові напрацювання щодо дослідження змісту та типології національних інтересів, а також конкретизовано роль і процедуру використання стратегічних комунікацій у процесі їх реалізації. Проаналізовано досвід НАТО та Європейського Союзу в реалізації стратегічних комунікацій крізь призму діяльності конкретних інституцій.

Опубліковано: 1 колективну монографію; 3 розділи в колективних

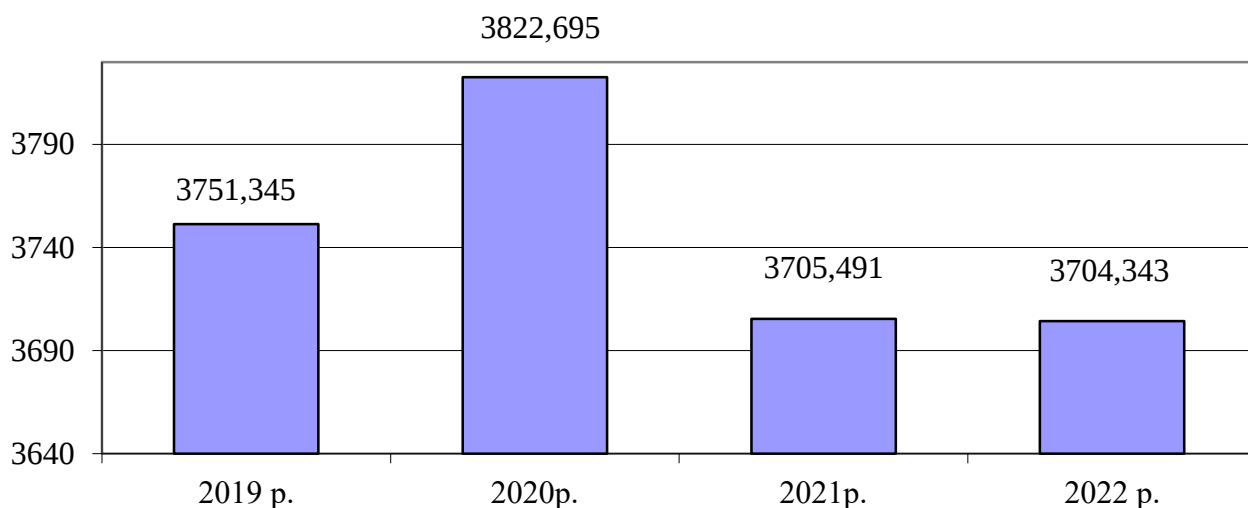
монографіях; 3 статті в зарубіжних наукових виданнях; 7 статей в українських фахових журналах, 1 матеріал нетворкінгу; взято участь у роботі 6 науково-практичних конференцій; захищено 2 магістерські роботи.

За результатами НДР **«Інституціоналізація антикорупційних трансформацій законодавства і практики його застосування у сфері публічно-правових відносин України»** науковий керівник д-р юрид. наук **Коломоєць Т. О.** розроблено модель доброчесності як систему взаємозв'язків між змінами суспільних відносин у публічно-правовій сфері та релевантними їм правовими регуляторами. Її форма відображає кореляції ступенів корупційних ризиків зі ступенями вигадливості пропонуваніх для їхнього усунення правових норм, детермінованих цінностями та іншим компонентам соціальної системи, де вони застосовуються. У нинішніх умовах розвитку складові цієї моделі верифікуються через цифровий формат обробки зазначених чинників й формалізацію антикорупційних процедур. Алгоритмізація дій посадових осіб органів публічної влади зумовлює формально задекларовану їхню публічну інформаційну відкритість у правовій реальності утвердження доброчесності. Окреслено дивергентні риси напрямів реалізації концепції антикорупційних практик превентивної роботи, їхніх трансформацій у сфері адміністративно-правових відносин, а особливо у вимірах публічних бюджетів/фондів, податків, фінансів, оборони й охорони правопорядку, обігу інформації, культури тощо. Визначено механізм системних та структурно-функціональних зв'язків суб'єктів протидії корупції. Ключовим викликом для їхньої стійкості, безперервності та міцності залишається тренд домінування людських вад на протигагу людським чеснотам у публічно-владних відносин національного й міжнародного рівнів. Установлено правові нормативи формування чеснот та їхнього перманентного підтримання у чиновників органів публічної влади.

Захищено 2 докторські дисертації та 5 кандидатських дисертацій. Опубліковано 4 монографії; 3 навчальні посібники, 12 статей у фахових виданнях України, які входять до наукометричної бази даних Index Copernicus; 6 статей, що входять до наукометричної бази даних Scopus та Web of Science,

21 матеріали науково-практичних міжнародних та всеукраїнських конференцій.

На сьогодні науковцями ЗНУ за рахунок загального фонду держбюджету виконується **6** науково-дослідних робіт (**3 НДР продовжується, 3 НДР виграні проекти 2021 р.**). Загальний обсяг фінансування у 2022 році складатиме **3704,343 тис. грн.**

Динаміка надходжень від виконання НДР за загальним фондом держбюджету за 2018-2022 рр.

5. УЧАСТЬ НАУКОВЦІВ У КОНКУРСАХ НАУКОВИХ ПРОЄКТІВ У 2021 РОЦІ

У звітному році МОН України було проведено черговий конкурс науково-дослідних робіт, що фінансуються із загального фонду державного бюджету, для колективів молодих учених, на участь у якому молодими науковцями ЗНУ було підготовлено **4** проекти.

Участь науковців університету у конкурсі проектів молодих учених у 2021 році

Факультет/ Інститут	ПІБ керівник	Назва НДР
Біологічний факультет	Амінов Р. Ф.	Комплекс біологічно активних речовин медичної п'явки як потенційний засіб підвищення резистентної, репродуктивної та регенераційної здатності
Юридичний факультет	Макаренков О. Л.	Правова формалізація кореляцій антикорупційних доктрини законодавства й практик їхньої реалізації з використанням цифрових технологій
ІННІ ім. Ю. М.	Белоконь Ю. О.	Термохімічне пресування матеріалів спеціального

Потебні	Чейлитко А. О.	призначення
	Коваленко В. Л.	Розробка електрофізичних методів підвищення ефективності біогазових технологій

Усі подані на конкурс проєкти отримали бали, що відносяться до високого рівня, але у зв'язку із обмеженістю фінансування лише проєкт ІННІ ім. Ю. М. Потебні (**наукові керівники д-ра техн. наук Білоконь Ю. О. та Чейлитко А. О.**) буде виконуватися протягом 2022-2025 років.

За результатами конкурсу наукових проєктів МОН України (за основним конкурсом) на 2022 рік було подано **4 проєкти**, у зв'язку з обмеженням обсягу фінансування відповідно до вимог МОНУ для участі у другому турі конкурсу було направлено 3 проєкти, які у 2 турі теж отримали бали високого рівня.

Участь науковців університету у конкурсі наукових проєктів і розробок (основний конкурс)

Факультет	ПІБ керівника	Назва проєкту
Математичний факультет	Міщенко В. Г.	Створення новітніх конструкційних сплавів та композитів авіаційної і космічної техніки
ІННІ ім. Ю.М. Потебні	Воронкова В. Г.	Цифрова людина і суспільство у контексті глобальних викликів
	Скачков В. О.	Розробка способу та організація промислової утилізації легувальних елементів із техногенних відходів виробництва спеціальних сталей
Економічний факультет	Череп А. В.	Інноваційний розвиток консолідованого бізнесу в умовах цифрової трансформації економіки України та протидії новим викликам корона кризи

Але, у зв'язку з обмеженням фінансування, починаючи з 2022 року профінансовано проєкт проф. Міщенко В.Г. на 80% та проєкт проф. Воронкової В.Г. на 70%. Отже, «недофінансування» за 2 проєктами-переможцями складає 287,0 тис. грн.

Також слід зазначити, що у 2021 році науковці університету взяли участь у конкурсах Національного фонду досліджень України, Рамковій програмі Європейського Союзу з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020» та у конкурсах спільних науково-дослідних проєктів.

Подання заявок на участь у конкурсі Національного фонду досліджень України

Факультет	Науковий керівник	Назва проєкту	Назва конкурсу
Соціальної педагогіки та психології	Пономаренко О.В.	Розробка методології критичного мислення і психолого-педагогічний супровід протидії дезінформації синтетично відтвореним медіаконтентом	Наука для безпеки і сталого розвитку України
Економічний	Череп А. В.	Розв'язання соціально-економічних проблем продовольчої безпеки шляхом інноваційного розвитку сталих систем в агропромисловому комплексі для забезпечення конкурентоспроможності України	Наука для безпеки і сталого розвитку України
Історичний	Турченко Ф. Г.	Інструменталізація лінгвокультурної диктатури в СРСР та її наслідки для сучасної України	Людина, суспільство, наука перед сучасними викликами: інноваційні дослідження в суспільно-гуманітарній сфері

Конкурс «Горизонт 2020»

Факультет	Науковий керівник	Назва проєкту
Біологічний	Сарабєєв В. Л.	Паразитарний та інфекційний скринінг довкілля: молекулярний та мікроскопічний підхід

На конкурс спільних науково-дослідних проєктів було подано **2 проєкти** від ІННІ ім. Ю.М. Потебні.

Інститут	Науковий керівник	Назва проєкту	Назва конкурсу
ІННІ ім. Ю.М. Потебні	Белоконь Ю.О.	Розробка та промислове впровадження легкого високоміцного корозійностійкого алюмінієвого сплаву для нових енергетичних транспортних установок	Конкурс спільних українсько-китайських науково-дослідних проєктів
	Воронкова В.Г.	Формування концепції соціальної відповідальності бізнесу як чинник сталого розвитку організацій в умовах пандемії	Конкурсі спільних українсько – литовських науково-дослідних проєктів

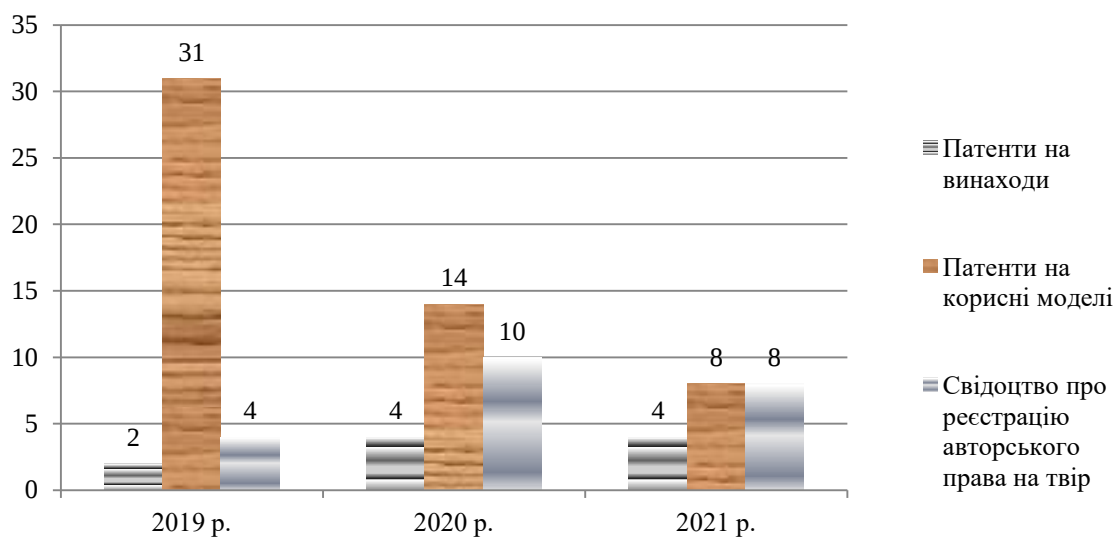
6. ВІНАХІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

У 2021 році отримано свідоцтво на торговельну марку Запорізького національного університету. Продовжує дію ліцензійний договір (**проф. Фролов О.К.**). Отримано **4** патенти на винаходи, **8** патентів – на корисні моделі, а також **8** свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір. Подано: **6** заявок на винаходи, **12** заявок на корисні моделі, **9** заявок про реєстрацію авторського права на твір.

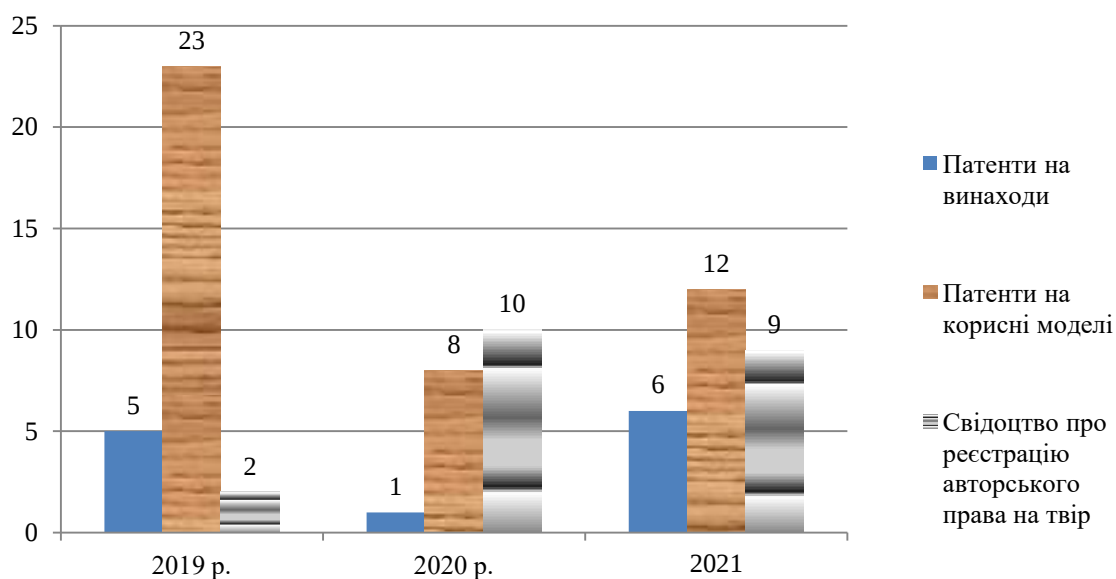
За результатами діяльності у сфері створення та охорони інтелектуальної власності найбільші досягнення у працівників ІННІ ім. Ю.М. Потебні, біологічного та математичного факультетів.

Кількість отриманих охоронних документів та поданих заявок у 2020/2021 році

Факультети	Отримано			Подано		
	Патентів на винаходи	Патентів на корисні моделі	Свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір	Заявок на винаходи	Заявок на корисні моделі	Заявок про реєстрацію авторського права на твір
ІННІ ім. Ю.М. Потебні	1/1	8/6	-	1/0	7/8	0/1
Біологічний	3/2	6/1	-	0/3	0/4	-
Математичний	0/1	-	4/2	0/3	-	4/2
Менеджменту	-	0/1	0/4	-	1/0	0/5
ФІФ	-	-	2/1	-	-	3/0
Історичний	-	-	0/1	-	-	0/1
Фізичного виховання, здоров'я та туризму	-	-	2/0	-	-	1/0
Журналістики	-	-	1/0	-	-	1/0
СПП	-	-	1/0	-	-	1/0
Всього	4/4	14/8	10//8	1/6	8/12	10/9

Кількість отриманих охоронних документів у 2019-2021 рр.

Кількість поданих заявок у 2019-2021 рр.

Слід зазначити, що у 2021 році збільшено матеріальну винагороду за патент на винахід до 5 тис. грн., патенту на корисну модель, свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір, у розмірі до 2 тис. грн.; укладення ліцензійного договору до 20% від вартості ліцензійного договору.

7. ПУБЛІКАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ

У звітному році науковцями ЗНУ видано **42** монографій з яких **13** у закордонних видавництвах.

Кількість надрукованих підручників та навчальних посібників у 2021 році становила **74** одиниці. Кількість розділів монографій у закордонних видавництвах становила 36 одиниць.

Кількість опублікованих монографій, розділів монографій, підручників та навчальних посібників науковцями ЗНУ

Факультет/Інститут	Монографії (у закордонних видавництвах)	Розділів монографій (у закордонних видавництвах)	Монографії (у вітчизняних видавництвах)	Розділів монографій (у вітчизняних видавництвах)	Підруч ни, навчальні посібники
ІННІ ім. Ю.М. Потебні	3		4	37	18
Економічний	3	2	4	10	18
СПП		1		4	6
Юридичний	1		4	6	8
ФІФ		16	1	15	10
Математичний		2	2	1	6
Історичний	1	8	3	4	8
Біологічний	1	3	2	2	5
Фізичного виховання, здоров'я та туризму		1	1	2	6
Менеджменту			2	10	1
ФСУ			3	9	3
Журналістики	3		1	18	
Філологічний	1	3	2	11	3
ВСЬОГО	13	36	29	129	92

Крім того, науковцями факультетів опубліковано **300** статей у зарубіжних виданнях; **617** статті у наукових виданнях України (**502** у наукових виданнях категорії **Б**), **195** статей у наукових журналах, що внесені до наукометричних баз Scopus і Web of Science.

Збільшення активності науково-педагогічних працівників щодо публікацій у наукових журналах, що внесені до наукометричних баз Scopus і Web of Science в першу чергу пов'язано з включенням до контрактів науково-педагогічних працівників вимог щодо публікацій у зазначених міжнародних наукометричних базах даних та підвищенням матеріальної винагороди щодо зазначених публікацій.

Кількість публікацій науковців ЗНУ у зарубіжних та вітчизняних виданнях

Факультети	Всього	У зарубіжних виданнях	У вітчизняних виданнях	З них у Scopus, WOS, виданнях категорії Б	
				Scopus, WOS	У виданнях категорії Б
ІННІ ім. Ю.М. Потебні	161	46	115	35/29*	115
Економічний	156	32	124	29	92
Юридичний	50	27	23	21	19
ФІФ	100	38	62	16/11*	57
Математичний	47	9	38	21	19
СПП	66	20	46	16/12*	43
Біологічний	48	30	18	24/19*	10
Менеджменту	37	15	22	14	21
Історичний	21	2	19	10	7
Фізичного виховання, здоров'я та туризму	78	14	64	12	64
Філологічний	36	8	28	6/2*	14
ФСУ	68	44	24	17/12*	24
Журналістики	45	15	30	5/3*	13
ВСЬОГО	913	300	613	226/195	498

* Публікації є у профілі ЗНУ

На сьогодні, в університеті понад 150 науково-педагогічних працівників мають ненульове значення індексу Хірша.

Список працівників ЗНУ, які мають значення індексу Хірша у міжнародній наукометричній базі даних Scopus не менше ніж h-5 станом на 18 лютого 2022 року

№	Прізвище, ініціали	h- індекс
1	Сарабєєв В. Л.	12
2	Белоконь Ю.О.	11
3	Єрмолаєв В. А.	9
4	Шейко С.П.	9
5	Тищенко В.О.	8
6	Кеберле Н. Г.	7
7	Лях В. О.	6
8	Ананьїна О.Ю.	5
9	Белоконь К.В.	5
10	Бражко О.А.	5
11	Гіржон В.В.	5

Впродовж 2021 року індекс Хірша Університету підвищився з **21** до **22**

Згідно із затвердженим планом проведення міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій впродовж звітнього року в університеті було організовано і проведено **22 (24)** наукових конференції, з них **10 (13)** –

міжнародних, серед яких потрібно відзначити такі потужні конференції як Міжнародну науково-практичну конференцію «Підприємництво в аграрній сфері: глобальні виклики та ефективний менеджмент»; Міжнародну науково-практичну конференцію «Запорізькі правові читання»; Міжнародну науково-практичну конференцію «Європейський вектор модернізації інженерної та економіко-управлінської освіти в умовах сталого розвитку промислового регіону»; XVI Міжнародну науково-практичну конференцію «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях»; Міжнародну науково-практичну конференцію «Формування сучасних концепцій менеджменту організацій та адміністрування в умовах цифровізації»; X Міжнародний круглий стіл «Інтеграція освіти, науки і бізнесу».

8. ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ АСПІРАНТУРИ І ДОКТОРАНТУРИ

Станом на грудень 2021 р. у Запорізькому національному університеті підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук здійснюється через аспірантуру (27 спеціальностей) та докторантуру (20 спеціальностей), за якими навчається **438** аспірантів (із них 4 – іноземці: громадяни Азербайджану, Іорданії, Китаю, Нігерії) та проходять підготовку **16** докторантів.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 04 серпня 2021 року № 882 «Про затвердження обсягу державного замовлення у 2021 році» нашому університету було доведено наступні обсяги підготовки науково-педагогічних кадрів через аспірантуру ЗНУ:

- очна, денна форма навчання – 46;
- очна, вечірня форма навчання – 8 та 1 цільове місце для Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького зі спеціальності 081 Право.

У 2021 році було виділено **6** місць в докторантурі за рахунок державного замовлення для докторантів, які готуються для потреб ЗНУ та **1** цільове.

Всього ЗНУ у 2021 р. отримав **57** місць в аспірантурі і докторантурі за **рахунок державного замовлення**.

Стабільно високим залишається кількість бажаючих навчатись в аспірантурі на контрактній основі. За першу і другу хвили до аспірантури прийнято за рахунок фізичних і юридичних осіб (на умовах контракту) **77** аспірантів, із них: **23** – денна форма навчання, **54** – заочна форма навчання.

У 2021 році сума коштів, отриманих за надання платних послуг, склала **4 млн. 363 тис. 830 грн.**

На сьогодні 206 науково-педагогічних працівників здійснюють керівництво аспірантами і докторантами, із них – 114 докторів наук та 92 кандидати наук.

Уже другий рік поспіль відбувається випуск аспірантів, які навчались за новою моделлю підготовки науковців вищої кваліфікації, здобувачі ступеня PhD відтепер є здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які після захисту дисертації у разових спеціалізованих вчених радах отримують дипломи докторів філософії європейського зразка.

У 2021 році, з урахуванням вимог Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, тривала модернізація процедур і підходів до організації освітнього процесу, оновленням локальної нормативної бази, вдосконалення вибору дисциплін здобувачами PhD, оновленням освітніх програм з урахуванням пропозицій стейкхолдерів.

У червні 2021 р. акредитовано програму зі спеціальності 081 Право, ще 10 програм третього рівня чекають на акредитацію у 2022 р.

В університеті у 2021 році наказами МОН України було створено **37 разових спеціалізованих вчених ради** для присудження ступеня доктора філософії (PhD).

№ п/п	Шифр	Назва спеціальності	Кількість захищених дисертацій за 2021 рік	З них аспірантами і співробітниками ЗНУ
1.	015	Професійна освіта	3	3
2.	017	Фізична культура і спорт	1	1
3.	032	Історія та археологія	8	4

4.	035	Філологія	6	5
5.	051	Економіка	4	4
6.	081	Право	6	4
7.	113	Прикладна математика	4	4
8.	122	Комп'ютерні науки	4	4
9.	231	Соціальна робота	1	1
Всього			37	30

Кількість захищених дисертацій у 2021 р.

Шифр спецради	Галузь науки	Кількість захищених дисертацій за 2021 р.	З них аспірантами, докторантами і співробітниками ЗНУ
Д 17.051.01	Історичні науки	12 (у т.ч. 2 – докторські)	2 докт. 2 канд.
Д 17.051.02	Філологічні науки	22 (у т.ч. 5 – докторські)	2 канд.
Д 17.051.05	Філософські науки	3 (у т.ч. 1 – докторська)	1 докт. 2 канд.
К 17.051.06	Фізико-математичні науки	2	2 канд.
Д 17.051.07	Юридичні науки	46 (у т.ч. 19 – докторські)	1 докт. 1 канд.
Д 17.051.08	Економічні науки	5 (у т.ч. 5 – докторські)	5 докт.
Д 17.051.09	Педагогічні науки	7	4 канд.
ВСЬОГО		97	

9. МОЛОДА НАУКА В УНІВЕРСИТЕТІ

Науково-дослідна робота студентів у ЗНУ є однією з найважливіших форм навчально-виховного процесу. Наукові лабораторії, гуртки, проблемні групи, Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів, студентські наукові конференції, олімпіади, конкурси, круглі столи – всі ці заходи спрямовані на залучення студентів до активної наукової діяльності.

У звітному році в університеті функціонувало **177** студентських наукових проблемних груп та гуртків, у роботі яких прийняло участь більш ніж **1500** студентів.

У звітному році університет був базовим ЗВО з проведення II етапу Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальностей

«Право» та «Службове право».

У Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт здобуло перемогу **30** студентів із більш ніж **110** рекомендованих до участі в підсумкових конференціях.

В цілому у 2021 році за результатами міжнародних та Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт та конкурсу дослідницьких проєктів студентами університету отримано **42** дипломи (**52** дипломи у 2020 році).

Результати міжнародних та Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт та конкурсу дослідницьких проєктів

Факультет	Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт			Інші конкурси			Всього Дипломів
	I ступеня	II ступеня	III ступеня	I ступеня	II ступеня	III ступеня	
ІННІ ім. Ю.М. Потебні	7		5		3	4	19
Юридичний	4	1	1	1			7
Економічний	1	1	5				7
Менеджменту		1				1	2
Соціології та управління		1	1				2
Біологічний	1					1	2
Журналістики		1					1
Філологічний							
Іноземної філології					2		2
Соціальної педагогіки та психології							
Математичний							
Фізичного виховання, здоров'я та туризму							
Історичний							
Всього	13	5	12	1	5	6	42

У 2021 році **37** наукових робіт було подано на конкурс Запорізької обласної державної адміністрації для обдарованої молоді у галузі «Наука». Студенти та молоді вчені перемогли у **5** номінаціях.

Результати конкурсу Запорізької обласної державної адміністрації для обдарованої молоді у галузі «Наука»

Факультет	Переможець	Номінація
Юридичний	Куліченко Дарина Олегівна	Юридичні науки

Юридичний	Кремова Дар'я Сергіївна	Юридичні науки
Факультет соціології та управління	Бублєєв Володимир Сергійович	Філософські та соціальні науки
Біологічний	Амінов Руслан Флузович	Біологічні, хімічні, екологічні науки
Факультет соціальної педагогіки та психології	Грищенко Ольга Миколаївна	Мистецтвознавство, архітектура та дизайн
Факультет соціальної педагогіки та психології	Чернова Вікторія Василівна	Педагогічні та психологічні науки
Біологічний	Обруч Крістіна Ігорівна	Біологічні, хімічні, екологічні науки

У 2021 році на базі ЗНУ проведено **1** міжнародну, **12** Всеукраїнських та регіональних та **8** університетських наукових конференцій молодих учених та студентів. З доповідями та повідомленнями на яких виступили близько **300** студентів.

Організовано та проведено традиційну щорічну університетську науково-практичну конференцію студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука – 2021» (цього року в онлайн-форматі), у роботі якої взяли участь близько 1000 молодих науковців ЗНУ та інших ЗВО України.

Протягом 2021 року опубліковано **2060** студентських тез та статей (з **1132** яких у співавторстві з викладачами).

Стимулюючі заходи та відзнаки, у тому числі внутрішні. Протягом звітного року **8** студентів одержували стипендію Президента України; **6** – стипендії Верховної Ради України; **2** – стипендію Кабінету Міністрів України; **4** – стипендії Запорізької обласної державної адміністрації; **1** – стипендію Верховної Ради України для студентів ВНЗ з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей; **4** – стипендії Запорізької обласної ради; **7** – премій за перемогу в обласному конкурсі для обдарованої молоді в галузі «Наука» від Запорізької обласної державної адміністрації; **67** – грамоти ректора за високі досягнення в студентській науково-дослідній роботі та з нагоди Дня науки; **20** – грамоти за високий рівень підготовки наукових робіт до обласного конкурсу для обдарованої молоді у галузі науки у 2021 році.

10. РОЛЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ У РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Наукова бібліотека ЗНУ в 2021 році забезпечувала доступ науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів до:

1) власних документних ресурсів:

Загальний фонд наукової бібліотеки складає **1 286 727** прим., з них: друкованих – 1 085 589 прим., книги – 848 488, наукові видання – 577 665 прим.; **Фонд дисертацій та авторефератів дисертацій** складає 111 762 прим.; **Фонд друкованих періодичних видань**, який бере свій початок з видань 1945 р., складає 124 698 прим. журналів і газет.

За звітний період до фонду бібліотеки надійшло 49 648 прим. видань, в т.ч., друкованих книг – 6 500 прим., електронних – 43 148 назв мережних локальних документів, 707 номерів журналів, отриманих за передплатою, книгообміном і в дар, більшість з яких наукові фахові видання;

2) власних електронних інформаційних ресурсів:

Електронний каталог налічує **1 339 050** бібліографічних описів документів з фонду наукової бібліотеки; **Електронна бібліотека** налічує **201 135** назв, яку складають 200 089 назв мережних локальних документів і 1 049 прим. оптичних дисків (CD, DVD); **Інституційний репозитарій академічних текстів ЗНУ**, обсяг 5 082 електронних документи. Показник активності використання цього ресурсу є: 720 045 відвідувань за рік. Продовжується завантаження наукових видань та публікацій, підготовлених науково-педагогічними працівниками ЗНУ.

3) міжнародних електронних баз даних:

–**наукометричних Web of Science, Scopus**. Відповідно до наказу від 01.09.2021 р. № 963 «Про надання доступу закладам вищої освіти і науковим установам до електронних наукових баз даних» Запорізький національний університет має доступ до платформ Web of Science та Scopus за кошти держбюджету (<https://bit.ly/3yNVmLE>; <https://bit.ly/3H5olgN>).

Запорізький національний університет активно використовує доступ до

баз цитування.

4) Як учасник Консорціуму «ELIBUKR: Електронна бібліотека України» (<http://www.elibukr.org/index.php/uk/>):

–тестовий доступ до міжнародної бази новин NewsBank. Науково-педагогічні працівники, аспіранти, студенти ЗНУ скористатися ресурсами Access Global NewsBank (<https://bit.ly/3mLZDun>);

–в рамках проєкту **Project Muse** (США) – доступ до онлайнової бази даних рецензованих академічних журналів та електронних книг з суспільних і гуманітарних наук більш ніж 250 університетських видавництв і наукових товариств: книги та журнали з відкритим доступом від відомих університетських та наукових товариств США <http://www.elibukr.org/index.php/uk/osvita/news-ua/80-project-muse-open-access-content>;

Ресурсів відкритого доступу (Open Access) – до 164 баз даних світової наукової інформації <http://www.elibukr.org/index.php/uk/konsortsium/resursyta-servisy>.

5) В рамках Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі «УРАН»:

– доступ до 46 баз даних – вільних джерел наукової інформації (<http://www.uran.net.ua/refer/scinfo/free.htm>).

6) Як учасник Проєкту корпоративного формування інформаційного порталу «Наука України: доступ до знань» (<http://nbuv.gov.ua/node/2456>), який підтримується Національною бібліотекою України імені В.І.Вернадського і створює єдину точку доступу:

– до наукових ресурсів 437 вітчизняних бібліотек, серед яких 226 закладів вищої освіти.

Сайт наукової бібліотеки (<http://library.znu.edu.ua>) оперативно забезпечує інформаційні потреби науковців, аспірантів та студентів шляхом надання доступу до власних та віддалених джерел інформації. Оновлене технічне та програмне забезпечення надає доступ до повного обсягу

електронного каталогу в режимі online.

У 2021 р. виконано значні обсяги роботи з поліпшення рівня інформаційного забезпечення наукової діяльності.

До електронної бібліотеки ввійшли публікації науково-педагогічних працівників ЗНУ в журналах, які індексуються у наукометричних базах Web of Science Core Collection, Scopus. Окрема база даних у складі електронного каталогу **"Наукові публікації НПП ЗНУ у Web of Science, Scopus"** включає 865 публікацій за 2012-2021 рр., з них 706 повнотекстових та 159 віддаленого доступу.

Для збільшення джерельної бази **наукових видань англійською мовою** ефективно використовується наданий МОН України доступ до повнотекстових платформ ScienceDirect, SpringerLink. У 2021 р. завантажено до електронної бібліотеки 1 083 назви. На вебсторінці Електронний каталог інтерактивна довідка **"Акредитація освітніх програм. Видання англійською мовою"** подає цей ресурс за спеціальностями.

Забезпеченню доступу до інформації про наукові монографії, навчально-методичні видання, матеріали конференцій, дисертації та автореферати дисертації, статті науково-педагогічних працівників слугує база даних у складі електронного каталогу **«Наукові праці викладачів ЗНУ»**.

Сервіси **«Віртуальна довідка»** та **«Визначення індексів УДК, авторського знака для документів»** дають можливість в інтерактивному режимі віддаленим користувачам отримати інформацію згідно з запитом. Сервіс **«Онлайн-реєстрація»** сприяє розширенню аудиторії користувачів інформаційних ресурсів наукової бібліотеки, надає можливість користуватись електронними ресурсами віддалено.

Запорізький національний університет продовжив участь у **проекті «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти - Academic IQ»**, заснованому на співпраці між Американськими радами з міжнародної освіти, Міністерством освіти і науки України і Національною агенцією забезпечення якості вищої освіти за підтримки Посольства США в Україні.

Запорізьким національним університетом продовжено Договір про співпрацю з компанією «Unicheck. Україна». Спеціалізовані вчені ради безкоштовно перевіряють дисертації, що надходять на розгляд, а редколегії фахових видань – статті на предмет несанкціонованих текстових запозичень. Координаційні та технічні питання організації доступу до сервісу Unicheck, інформування про заходи компанії покладено на наукову бібліотеку ЗНУ (<https://bit.ly/30TUCIn>).

В університеті 14 наукових видань має категорію Б.

Наукові фахові видання категорії Б

№	Назва видання	Дата включення до Переліку наукових фахових видань України	Категорія	Index Copernicus	International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)	Google Scholar	DOI (Цифровий ідентифікатор об'єкту)
1.	Zaporizhzhia Historical Review	14.05.2020	Б	+		+	+
2.	Acta Biologica Ukrainica	02.07.2020	Б	+	+	+	+
3.	Фінансові стратегії інноваційного розвитку економіки	17.03.2020	Б	+		+	+
4.	Педагогічні науки: теорія та практика	02.07.2020	Б	+	+	+	+
5.	Computer Science and Applied Mathematics	02.07.2020	Б	+	+	+	+
6.	Фізичне виховання та спорт	02.07.2020	Б	+	+	+	+
7.	Мова. Література. Фольклор	02.07.2020	Б	+	+	+	+
8.	Ампаро	17.03.2020	Б	+		+	+
9.	Нова філологія	17.03.2020	Б	+		+	+
10.	Проблеми сучасної психології	02.07.2020	Б	+		+	+
11.	Менеджмент та підприємництво: тренди розвитку (електронний)	28.12.2019	Б	+		+	+

12.	Юридичний науковий електронний журнал	17.03.2020	Б	+			+
13.	Humanities Studies	17.03.2020	Б	+		+	+
14.	Металургія. Metallurgy	02.07.2020	Б			+	+

11. ВІДЗНАЧЕННЯ НАУКОВЦІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ НАУКОВОЇ РОБОТИ У 2021 РОЦІ.

На закінчення доповіді хочу підкреслити, що в 2021 році ми можемо пишатись нагородами та відзнаками наших науковців, зокрема:

- Нагрудний знак «Відмінник освіти України» присвоєно: доцентці **Губі Н.О.**, доцентці **Козич І.В.**, професорці **Макшишко Н.К.** та доцентці **Мацкевіч Ю.Р.**;

- Професорку **Заверико Н.В.** відзначено нагрудним знаком «Василь Сухомлинський»;

- Професорка **Локарьова Г.В.** отримала нагрудний знак «За наукові та освітні досягнення»;

- Професор **Бабміндра Д.І.** отримав стипендію Кабінету Міністрів України (пожиттєво) за видатні заслуги у сфері вищої освіти;

- Професор **Грищак В.З.** та професор **Турченко Ф.Г.** – стипендія Кабінету Міністрів України (на 2 роки) за видатні заслуги у сфері вищої освіти;

- Професорка **Коломоєць Т.О.** отримала почесну грамоту Верховної Ради України;

- Доцента **Луца Д.М.** нагороджено подякою Прем'єр-Міністра України;

- Подякою Міністерства освіти і науки України відзначені: доцентка **Гончорова В.Г.**, доцентка **Горбунова А.В.**, професор **Іванова М.М.**, професор **Козін І.В.**, доцент **Лепьохіна О.В.** та старший викладач **Фортус Г.В.**;

- Доцентку **Поплавську А.П.** відзначено почесною грамотою Міністерства освіти і науки України;

- Доцент **Колобердянко І.І.** отримав грамоту Міністерства освіти і науки України;

- Вручено ордени «За заслуги перед Запорізьким краєм» II ступеня

доцентці **Бакаленко І.М.**, професору **Ляхові С.Р.** та професору **Турченкові Ф.Г.**;

- Доцентка **Голованова Т.П.**, доцентка **Стадніченко Н.В.** та доцентка **Кравченко В.О.** отримали орден «За заслуги перед Запорізьким краєм» III ступеня;

- Почесними грамотами Запорізької обласної ради нагороджено професора **Мільчева В.І.**, професора **Давлстова О.Р.**, доцентку **Дугієнко Н.О.**, доцента **Єльнікова М.В.**, доцентку **Кисільову І.Ю.**, **Нестеренко Л.О.**, професорку **Рибалко О.М.**, професорку **Турченко Г.Ф.**, доцентку **Швець Ю.О.** та доцентку **Штепу К.Ю.**;

- Вручено грамоти Запорізької обласної ради професорці **Горбань Г.О.**, доцентці **Мосол Н.О.** та старшій викладачці **Петрик Т.Д.**;

- Почесною грамотою Запорізької обласної державної адміністрації нагороджено доцента **Білоножко С.В.**, доцента **Гвоздик В.С.** та професора **Ігнатушу О.М.**;

- Доцентка **Іванова Л.С.**, професорка **Переверзєва А.В.**, доцентка **Соловйова Т.Г.** та доцентка **Сьомченко В.В.** отримали грамоти Запорізької обласної державної адміністрації;

- Нагороджені почесними грамотами Міської ради: доцентка **Кривко І.М.**, доцентка **Малюк О.М.**, професор **Терно С.О.**, доцент **Тощев Г.М.** та доцент **Черкасов С.С.**;

- Вручено грамоти Міської ради **Горліній А.А.**, доцентці **Грединаровій О.М.**, доцентці **Курінній А.Ф.**, доценту **Линенко А.В.**, доцентці **Лукаsevич О.А.**, доцентці **Макаренко О.І.**, старшій лаборантці **Неманежиній А.О.**, **Прокопенкові Г.В.**, професорці **Рибалко О.М.**, доцентці **Самсоновій О.О.**, фахівчині **Соловйовій Н.В.**, докторантці **Урусовій З.П.**, доценту **Чеверді С.С.**, старшій лаборантці **Чепур О.О.**, фахівчині **Череваті А.В.**;

- Почесні грамоти Районної адміністрації Запорізької міської ради по Олександрівському району отримали: викладачка **Авраменко У.В.**, асистентка

Агакішиєва С.М., викладачка Апухтіна В.В., доцентка Бакаленко І.М., доцент Білівненко С.М., доцентка Винарчук Т.В., доцентка Гердова Т.С., доцентка Головка Ю.І., доцентка Грушева Т.В., доцентка Дука Л.І., доцент Іріюглу Ю.О., доцентка Казакова О.М., Крюков Ю.А., старша викладачка Меркулова О.В., доцент Омельченко А.В., Павловський Б.С., старший викладач Потапенко М.В., доцентка Савченко І.В., доцентка Савчук Т.Г., старша викладачка Сілогаєва В.В. та доцентка Слижук О.А..

12. ШЛЯХИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА 2022 РІК

До основних проблем щодо забезпечення ефективної наукової діяльності університету слід віднести:

- 1) відсутність сучасного обладнання для проведення на високому рівні досліджень у технічному та природничому напрямках;
- 2) зменшення кількості молодих вчених, які мають бажання брати участь у різноманітних наукових проєктах;
- 3) підвищення вимог щодо показників виконавців проєктів, що призводить до зменшення можливостей наших науковців брати участь у наукових конкурсах (відсутність публікацій у журналах 1-2 кварталів, досвіду участі у держбюджетних, госпдоговірних роботах та міжнародних грантах);
- 4) відсутність регіональної (територіальної) програми науково-технічного розвитку.

До шляхів подальшого розвитку та удосконалення наукової діяльності ЗНУ слід віднести:

- 1) розробити план оновлення матеріально-технічної бази лабораторій для проведення наукових досліджень і надання наукових послуг;
- 2) забезпечити організаційну та матеріальну підтримку діяльності ЦККНО «Структура»;
- 3) забезпечити підготовку нових проєктних заявок для участі у

національних та міжнародних наукових конкурсах;

4) запровадити ефективні механізми мотивації науковців університету щодо створення міждисциплінарних колективів для активізації досліджень і комерціалізації результатів наукової діяльності;

5) збільшення публікаційної активності у наукових виданнях кuartилів Q1-Q2;

6) стимулювати та заохочувати НПП при формуванні навчального навантаження з урахуванням результатів наукової роботи;

7) посилити роботу науково-дослідних лабораторій та факультетів університету через укладання договорів про співпрацю з вітчизняними та міжнародними науковими установами, підприємствами та ЗВО на госпдоговірній основі;

8) чітко дотримуватись вимог контрактів щодо публікацій науковців у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus і Web of Science на 2022 р.;

9) активізувати студентську наукову роботу на факультетах, шляхом участі студентів ЗНУ у Всеукраїнських конкурсах наукових робіт та Всеукраїнських олімпіадах, а також інших освітньо-наукових конкурсах;

10) організувати і провести на високому рівні II етап Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальностей «Право» та «Службове право», Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальностей «Фінанси підприємств» та «Адміністративне право та адміністративне судочинство в Україні» ;

11) забезпечити проведення Всеукраїнського шекспірівського конкурсу студентських дослідницьких і креативних проєктів імені Віталія Кейса;

12) забезпечити участь науково-педагогічних працівників, аспірантів та магістрантів в онлайн-семінарах компанії Clarivate Analytics;

13) продовжити роботу щодо входження наукових фахових видань ЗНУ у міжнародну наукометричну базу даних Web of Science;

14) збільшити показники участі науковців у зарубіжних та

міжнародних наукових конференціях.

Ці та інші завдання, що стосуються нашої діяльності у 2022 році, викладені у підготовленому проєкті рішення.

Проректор з наукової роботи

Г. М. Васильчук

Начальник науково-дослідної частини

О. В. Болдуєва